

ВІКОВІ ТА СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРТЕБРАЛЬНОГО БОЛЬОВОГО СИНДРОМУ

Т. В. Орлик

ДУ "Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України", Київ

Біль у спині може бути проявом захворювань кісток, м'яких тканин, внутрішніх органів та систем. Поширеність болю, обумовленого патологією опорно-рухового апарату, за даними різних авторів, складає від 19 до 67 % усієї популяції. За свідченнями численних статистичних даних та результатів епідеміологічних досліджень визначено, що поширеність больового синдрому в спині серед людей старших вікових груп зростає, причому підвищення його частоти відзначено не тільки серед населення даної категорії, а й серед осіб працездатного віку. Незалежно від причини виникнення та локалізації вертебрального больового синдрому суттєво змінюється якість життя пацієнтів, рівень їхньої фізичної та життєвої активності.

Мета — вивчити особливості вертебрального больового синдрому залежно від віку й статі та наявності вертебральних переломів.

Матеріали та методи. Проведено ретроспективний аналіз даних спеціалізованих медичних карток 4809 осіб, з них 4213 (87,6 %) жінок та 596 (12,4 %) чоловіків віком 25-89 років. Наявність та інтенсивність больового синдрому в грудному та поперековому відділах хребта оцінювали за допомогою візуально-аналогової шкали (ВАШ, від 0 до 10 балів), яка входить до складу спеціалізованої карти пацієнта. Наявність, локалізацію, механізм та термін виникнення переломів також визначали за інформацією, наведеною у спеціалізованій карті.

Аналіз отриманих результатів проводили залежно від наявності вертебрального больового синдрому (в грудному та/чи поперековому відділі), його характеристик (наявність, інтенсивність (рівень), відносний ризик) по групах у цілому та окремо у підгрупах залежно від віку та статі.

Результати. Встановлено, що у жінок больові відчуття розвиваються частіше (87,4 %), ніж у чоловіків (80,7 %), переважно за рахунок болю у грудному та поперековому відділах хребта. У жінок показники частоти болю у грудному (68,51 %) та поперековому (83,78 %) відділах хребта вищі, ніж у чоловіків (55,87 та 77,85 % відповідно). З віком частота болю в грудному відділі хребта в осіб обох статей статистично значуще не змінювалась: в жінок показник коливався в межах 65,0–71,2 %, у чоловіків — 49,2–61,7 %; у поперековому — достовірно збільшувався у віці від 45–59 років і коливався у жінок в межах від 75,2 до 88,1 % ($\chi^2 = 37,09$; $p < 0,0001$), у чоловіків — від 69,5 до 81,5 % ($\chi^2 = 8,03$; $p = 0,05$). Частота больового синдрому в поперековому відділі була вірогідно вищою ($p < 0,05$) у жінок порівняно з відповідним показником у чоловіків вікових груп 60–74 і 75–89 років.

З віком ризик розвитку болю в грудному й поперековому відділах хребта достовірно підвищується у жінок (ВР = 1,2; ДІ 95 % 1,01–1,36), але не в чоловіків.

Інтенсивність вертебрального больового синдрому вірогідно збільшується з віком в жінок: у грудному відділі хребта — у вікових групах 60–74 та 75–89 років, а у поперековому — в усіх вікових групах. У чоловіків рівень болю у грудному відділі з віком вірогідно не змінювався, а у поперековому — був вірогідно вищим у групах 45–59 та 60–74 роки.

У жінок без вертебральних переломів вірогідно вищий рівень болю у грудному відділі відзначено у групі 60–74 роки, а у поперековому — у вікових групах 60–74 та 75–89 років. У чоловіків рівень болю в грудному відділі був вірогідно нижчим у групах 60–74 та 75–89 років, а у поперековому відділі достовірно не змінювався з віком.

Наявність вертебральних переломів у жінок підвищує ризик розвитку вертебрального больового синдрому в грудному відділі у 1,25 разу, у поперековому — в 1,15 разу. У чоловіків змін не виявлено.

Висновок. Частота та інтенсивність вертебрального больового синдрому достовірно вища в усіх вікових групах у жінок як у грудному, так і в поперековому відділі хребта порівняно з відповідними показниками у чоловіків. У жінок ризик розвитку вертебрального больового синдрому достовірно підвищується з віком та за наявності вертебральних переломів.